

Till
Högsta domstolen

HÖGSTA DOMSTOLEN
R 12

INKOM: 2021-06-29
MÅLNR: B 4004-21
AKTBIL: 1

HÖGSTA DOMSTOLEN
JS 31

INKOM: 2021-07-19
MÅLNR: T 4558-21
AKTBIL: 2

ÖVERKLAGANDE

Klagande: Äzer Merai, 20020107-5272
Terapivägen 4 B Lgh 1101
141 55 Huddinge

Ombud och
offentlig försvarare: Advokaten Kristofer Stahre
Stahre Persson Advokatbyrå AB
Sankt Eriksgatan 60
112 34 Stockholm

Målsägande: Moheymen Khafaja
Alfred Nobels Allé 33, Lgh 1905
141 52 Huddinge

Överklagad dom: Svea hovrätts dom den 31 maj 2021 i mål nr B 764-21

Saken: Rån m.m.

I egenskap av ombud och offentlig försvarare för Äzer Merai får jag härmed överklaga
rubricerade dom och anföra följande.

Rättsfråga

*Fråga om en person som blivit utsatt för brott efter att själv ha sökt sig till en miljö
där kriminalitet kan förväntas förekomma därigenom ska anses ha gett upp kravet på
respekt för sin personliga integritet och medvetet utsatt sig för risker. Tillika fråga
om hur rätten till ersättning för kränkning ska bedömas i ett sådant fall.*

Yrkanden

Äzer Merai yrkar att Högsta domstolen ska frikänna honom från ansvar för rån och avslå målsägandens yrkande om skadestånd avseende kränkning eller, i andra hand, sätta ned beloppet. Vidare yrkar han att övriga skadeståndsposter ska jämkas nedåt.

Bakgrund

Äzer Merai har genom hovrättens dom dömts för rån för att tillsammans och i samförstånd med andra gärningsmän ha rånat målsäganden Moheymen Khafaja. I målet har ansetts utrett att gärningen föregåtts av att målsäganden stämt träff med Äzer Merai för att köpa narkotika. Försvaret har gjort gällande att målsäganden härigenom gett upp kravet på respekt för sin personliga integritet och ökat sin risk för att bli skadad. Tingsrätten – vars bedömning hovrätten i denna del instämt i – har avfärdat försvarets invändning med hänvisning till att målsäganden, även om han stämt träff med Äzer Merai för att köpa narkotika, inte på något sätt haft att räkna med att utsättas för det rån som ägde rum. Det går därför, menar domstolarna, inte att konstatera att målsäganden på något vis gett upp värnandet om sin integritet genom sitt handlande (se hovrättens dom s. 4 och tingsrättens dom s. 13 f.).

Grunder och skäl till prövningstillstånd

1. Hovrätten har gjort en felaktig bedömning i fråga om målsägandens rätt till skadestånd för kränkning. Försvaret gör gällande att målsäganden – i och med att han stämt träff med Äzer Merai för att köpa narkotika – genom sitt eget handlande har eftersatt respekten för sin integritet på ett sådant sätt att han inte är berättigad till kränkningsskötsel (jfr prop. 2000/01:68 s. 65). I vart fall måste målsägandens medvetna risktagande medföra att kränkningsskötseln sätts ned (jfr a. prop. s. 65).

2. Svea hovrätt har nyligen i en dom den 17 november 2020 i mål nr B 8891-19 särskilt s. 11 f., [bilaga 1](#), konstaterat att det saknas enhetlig praxis i fråga om hur en persons rätt till kränkningsskötsel ska bedömas när denna blivit utsatt för rån efter

att själv ha sökt sig till en miljö där kriminalitet kan förväntas förekomma, t.ex. för köp av narkotika eller sexuella tjänster. Högsta domstolen har, framhöll hovrätten, inte gjort några tydliga uttalanden i denna fråga.

3. I nämnda avgörande redogjorde Svea hovrätt för ett antal exempel från hovrättspraxis där frågan behandlats och där domstolarna kommit till olika slutsatser. I Hovrätten för Västra Sveriges dom den 22 augusti 2014 i mål nr B 3653-14 ansågs målsägandena inte ha rätt till kränkningsersättning då de angripits efter att ha begett sig till en lägenhet för att köpa sexuella tjänster. I Göta hovrätts dom den 6 juli 2012 i mål nr B 1620-12 fann domstolen i en likartad situation att ingen nedsättning av kränkingsersättningen var motiverad. Svea hovrätt konstaterade i en dom den 13 september 2016 i mål nr B 6034-16, då det påståtts att målsäganden avsett att genomföra en narkotikaaffär med de tilltalade, att målsäganden oavsett anledningen till att hon satt sig i bilen med de tilltalade hade utsatts för en allvarlig kränkning av sin personliga integritet på så sätt att kränkingsersättning skulle utgå.

4. I det inledningsvis nämnda avgörandet från Svea hovrätt (mål nr B 8891-19) fann hovrätten att, även om praxis inte är entydig, en person som kommit till en plats för att köpa sexuella tjänster medvetet har utsatt sig för en viss risk, eftersom det inte kan anses ovanligt att det i den miljö där sådana tjänster erbjuds också kan förekomma annan brottslighet. Hovrätten menade att detta risktagande kan påverka rätten till kränkingsersättning och ansåg i det aktuella fallet att den risk som målsägandena utsatt sig för i viss mån skulle inverka på kränkingsersättningens storlek.

5. Försvaret menar att den som, likt Moheymen Khafa gjort, beger sig till en plats där han eller hon stämt träff med någon i syfte att köpa narkotika medvetet utsätter sig för risk och får anses ha eftergett kravet på respekt för sin personliga integritet. Detta eftersom det inte kan anses ovanligt att det i den miljö där narkotika hanteras också

kan förekomma annan brottslighet. Moheymen Khafa är därmed inte berättigad till kränkningssersättning. För det fall Högsta domstolen inte skulle dela denna slutsats, utgör målsägandens beteende i vart fall skäl för att sätta ned ersättningen.

6. Sammanfattningsvis kan det konstateras att förarbetena ger stöd för att den som utsatt sig för ett medvetet risktagande och genom sitt eget beteende eftergett respekten för sin personliga integritet i vissa fall inte är berättigad till kränkningssersättning. I de fall där någon trots ett sådant beteende har rätt till kränkningssersättning bör det medvetna risktagandet beaktas vid bestämmandet av ersättningens storlek (a. prop. s. 65). Vidare finns ett visst stöd i hovrättspraxis för att den som själv sökt sig till en miljö där det kan förväntas förekomma kriminalitet därigenom får anses ha gett upp respekten för sin personliga integritet på ett sådant sätt att han eller hon inte är berättigad till kränkningssersättning. Det saknas emellertid vägledande uttalanden från Högsta domstolen i frågan och som framgått i det föregående är underrättspraxis inte enhetlig. Det är mot denna bakgrund, särskilt med beaktande av att det rör sig om en fråga som tämligen ofta torde hamna under domstols prövning, angeläget att Högsta domstolen meddelar riktlinjer avseende hur bedömningen av rätten till kränkningssersättning ska göras i situationer som den nu aktuella. Högsta domstolen bör därför meddela prövningstillstånd och klargöra rättsläget.

7. Vad gäller övriga skadeståndsposter gör försvaret gällande att dessa ska jämkas med stöd av 6 kap. 1 § skadeståndslagen eftersom målsäganden genom grov vårdslöshet har medverkat till skadorna (jfr RH 2003:48).

8. I ansvarsfrågan görs det gällande att åtalet inte är styrkt.

Handläggning m.m.

Målet kan avgöras utan huvudförhandling. Kostnadsräkning bifogas.

Stockholm den 2 juni 2021

Kristofer Stahre
Advokat